

ÄNGSFRÖER & ÄNGSPLANTOR

Vildinsamlade och odlade i Sverige

Pratensis AB

Välkommen till
PRATENSIS!
Svenska ängsfröer, ängsplantor
och ängsrådgivning

En blomsteräng blommar, doftar och lever. Den skiftar i karaktär med de arter som ingår och deras blomningstider, men också med de fjärilar och andra insekter som är på besök just för stunden. När vinden drar fram blir ängen som ett böljande hav.

För oss är ängen något av det vackraste, och samtidigt något av det mest fascinerande, man kan skapa på en bit mark.

Vill du också ha en äng?

Vi hjälper dig!

Inger & Mats Runeson
Biologer och ängsspecialister
Ägare och grundare av
Pratensis AB

1. Vår gård med odlingar framför
2. Skörd av blåklint
3. Inger plockar en bukett ängsblommor
4. Äng i stället för gräsmatta
5. Plantodling
6. Sådd blomsteräng

Svenska arter för svenska ängar

Pratensis är latin och betyder *växa på äng*. Det är det vår verksamhet handlar om. Pratensis är ensamma om att producera svenskt ängsfrö. Fröerna används till ängsfröblandningar och ängsplantor. Vi arbetar också med rådgivning om anläggning och skötsel av ängar. Med mer än 20 år i branschen har vi skaffat oss en unik kunskap och erfarenhet.

Alla våra örter är av svensk härkomst och odlade eller vildinsamlade inom landet. En liten del av inblandat gräsfrö kan vara odlat utomlands. Det svenska ursprunget innebär att växterna är anpassade för vårt klimat och våra svenska insekter. De överlever därför kalla vintrar i betydligt högre grad än växter från utländsk frökälla. Våra svenska insekter behöver, förutom pollen och nektar, även växter de är anpassade till för att larverna ska överleva.

På Pratensis är vi noga med vilka arter vi använder i fröblandningarna. Enbart arter som växer naturligt i större delen av landet kommer i fråga. Dessutom undviker vi arter som kan ställa till med problem, även om de är naturliga som ängsväxter. Vi förnyar odlingsmaterialet med några års mellanrum för att behålla den genetiska variationen.

Vi odlar själva en stor del av fröerna på vår gård i Småland. Vi har också flera kontraktsodlare som odlar frö av lokala provenienser från Umeå i norr till Österlen i söder.

①

②

③

④

⑤

⑥

1. Blåvinge på käringtand
2. Åkervädd är en favorit
3. Inger vid huset i Opparyd
4. Näselfjäril på rödfibbla
5. Bukett av ängsblommor
6. Stenhumla på blåeld

Sju skäl att anlägga ängar

Allt fler upptäcker poängerna med att anlägga en blomsteräng i trädgården eller på annan mark. Skälen att göra det kan vara många och personliga. Här är några av de vanligaste:

Ängen är enkel att sköta

Med blomsteräng istället för gräsmatta slipper du klippa gräs varje vecka. I stället slår du ängen en gång per år. Byter du rabatt mot blomsteräng slipper du rensa ogräs.

Ängen blommar länge och varierat

Den anlagda ängen blommar med tiden rikt och fint under en stor del av året. Karaktär och färgskala skiftar över säsongen beroende på vilka arter som blommar just då.

Det är vackert

När gräsarter möter blommande örter på det sätt som sker i ängen uppstår en särskild harmoni, och den uppstår inte på samma sätt någon annanstans.

Där kan jag plocka blommor

Hela säsongen finns blommor och gräs till ljuvliga buketter.

Jag vill ha en vild trädgård

Med naturens vilda arter får du en naturlig trädgård med vild känsla.

Med ängsväxter kan jag skapa naturliga biotoper

Många ängsväxter är på väg att bli ovanliga eller är rent av utrotningshotade. Anlagda naturmiljöer kan bli räddningen för en del av ängsväxterna.

Jag vill gynna den biologiska mångfalden

Många ängsblommor lockar till sig fjärilar och humlor och ger föda och livsrum för flera olika djurgrupper. Åtskilliga hotade insekter är beroende av ängsväxterna.

Så skapar du en äng

Du kan anlägga din äng genom frösådd, plantering med plantor, eller genom att både så ängsfrön och sätta ängsplantor. Startar du med enbart frön får du räkna med att det tar ett par år innan du har en rikblommade äng. Genom att kombinera sådd med plantering når du målet betydligt snabbare.

Att tänka på innan du sår

Välj en solig plats med väl-dränerad jord för din äng. Du får bäst resultat om utgångsläget är en öppen jord, utan växter eller rötter. Det är också bra om jorden är relativt näringsfattig. Du kan få en grov uppfattning om näringsinnehållet genom att studera växtligheten på och intill ytan där förhållandena är likartade. Jorden är för näringsrik om gräset är högt och kraftigt eller om det finns nässlor och hundkex.

Om jorden är näringsrik finns det olika metoder för att göra den magrare:

1. Odlar en näringslukande gröda, till exempel potatis, en sommar. Med skörden för du bort näring samtidigt som du luckrar jorden, vilket också är positivt.
2. Gräv bort matjordslagret och anlägg ängen på den magra alven som finns under matjordsskiktet. Du kan också välja att bara ta bort en del av matjorden och blanda ner resten i den magra alvjorden.
3. Lägg på ett cirka 20 cm tjockt lager mager jord och så i det.

Jorden måste vara helt fri från fleråriga rotogräs som tistlar, kvickrot, nässlor och kirs-kål när du anlägger ängen. Den typen av ogräs har betydligt starkare växtkraft än ängsväxterna och kan snabbt ta över ytan om de får vara kvar. För att minska förekomsten av ogräs kan du hålla den öppen, alltså helt fri från växtlighet, minst en säsong före sådd. Ett alternativ är att täcka marken med en speciell fiberduk och ett lager ny jord som du sår ängsfröna i. Se www.pratensis.se för mer information om den metoden.

Om du vill så in ängsväxter i en befintlig gräsyta måste du ta bort gräset i rutor, minst 100 x 100 cm stora. Där kan du sedan så ängsfrön. Att så direkt i den tätvuxna gräsytan är meningslöst. Etablerat gräs konkurrerar snabbt ut små örtplantor.

Innan du sår ska du göra en såbädd, alltså förbereda jorden för att ta emot fröna. Det betyder att ta bort uppstickande stenar och rötter samt att jämna till jorden med en kratta. Med krattan luckrar du också jordens ytskikt så att du kan mylla ner fröna lite lätt när de kommit på plats.

Läs mer på vår hemsida, www.pratensis.se ->

Lär dig mer -> Ängar och skötsel -> Anläggning av ängar

1. Sådd av äng
2. Våra fröpåsar
3. Nysådd äng
4. Blomsteråkerfröet blommar första året

Sådd

Augusti-september är den bästa tiden att så ängsfrön, i södra Sverige går det bra även i oktober. Tidig vårsådd, i april-maj, fungerar också, men vid senare sådd under försommaren får du vara beredd att vattna vid torra perioder, tills alla frön har hunnit gro.

Det går åt ytterst lite frön till en ängsytta, bara 3-3,5 gram per kvadratmeter. För att kunna fördela så små frömängder jämnt över ytan, och för att se var du sått, är det klokt att blanda fröet med något fyllnadsmaterial. Det kan vara till exempel sågspån, vetekli eller sand.

När du sått ut fröna myllar du ner dem helt lätt med kratta eller gallervält, men de ska fortfarande ligga nästan på jordytan. Det är viktigt att de inte hamnar för djupt ner.

När blommar det?

Första året blommar bara fröblandningens ettåriga arter och sådden kan ibland se misslyckad ut. Kommande år tättnar ängen och fler arter blommar, samtidigt som de ettåriga arterna försvinner. Det kan ta ca 4 år innan alla arterna blommar.

Plantering

Vill du att ängen ska blomma redan första sommaren kan du komplettera sådden med att sätta ängsplantor. Plantorna gör att ängen blommar tidigare och frösådden hämmar ogräset.

Vid kombination av sådd och plantering förbereder du jorden på samma sätt som vid sådd, se sidan 8. Plantera sedan och avsluta med att så ängsfröblandningen. Vi rekommenderar att du sätter 4-5 plantor per kvadratmeter och använder normal frömängd, 3,5 gram per kvadratmeter. Plantera i smågrupper om minst tre plantor av varje art, slumpmässigt utlagda på ytan.

Använd en liten planteringsspade när du sätter plantorna. Se till att hela rotklumpen kommer under jordytan. Tryck till runt rötterna så att plantan sitter fast. Vattna ordentligt efter plantering.

Du kan också komplettera och få rikligare blomning i en befintlig äng, som inte är alltför högvuxen, genom att plantera in fler ängsväxter. Ge då ängsplantorna bra förutsättningar att etablera sig genom att gräva bort gräset på den yta där du planterar.

Vill du plantera ängsväxter i en ren gräsyta, till exempel en gräsmatta som ska förvandlas till äng, måste du gräva bort fläckar av gräsvålen där du ska sätta plantorna. Fläckarna behöver vara minst 30 x 30 cm, men gärna större om gräset blir högt. Detta för att plantorna ska få ljus och slippa konkurrera med gräset. Ängsväxterna kommer sedan att långsamt sprida sig i den gamla gräsmattan.

Du kan plantera ängsplantor när som helst från tidig vår till höst. Men tänk på att de behöver komma i jorden snarast efter leverans. Plantorna står inte i krukor utan kommer packade i plastpåsar, vilket gör dem mer känsliga. Kan du inte plantera direkt måste plantorna placeras ljust utomhus och jorden runt rötterna hållas lätt fuktig. Använd såjord om plantorna ska stå en längre tid.

Förutom i ängen kan du njuta av väl valda ängsväxter i kruka på uteplatsen, i perennrabatten eller som marktäckare. Smörboll och gullviva hör till dem som är fina rabattväxter. Backnejlika och solvända är exempel på ängsväxter med marktäckande växtsätt. Du kan även plantera ängsväxter i en pallkrage med mager jord.

1. Plantor av gullviva, mandelblomma och kattfot klara för leverans
2. Plantering i pallkrage
3. Plantering av humleblomster
4. Nyplanterat
5. Ängsplantor i kruka
6. En månad efter plantering

Skötsel av äng

Ängar är lättskötta men en viss omvårdnad behövs. Rätt skötsel är A och O för att ängen ska bli så vacker som du drömt om, och förbli lika vacker i många år.

Första året domineras ängen av ettåriga ogräs från jordens fröeserv. Det gör att en nyanlagd äng kan se gles och luckig ut. Men det är vanligtvis inget att oroa sig för, snart väntar bättre tider. Klipp av de ettåriga fröogräsen på 8-10 cm höjd, innan fröet mognat, om du tycker att de stör. Finns det särskilt besvärliga ogräsarter bör du plocka bort dem för hand.

De fleråriga ängsblommorna gror och växer i många fall långsamt. Därför kan de vara svåra att upptäcka första året, även om de finns där som små plantor.

Det andra året minskar ogräsmängden och de första ängsblommorna börjar blomma. Nu ska du börja sköta ängen på vanligt sätt. Det innebär årlig slåtter i slutet av sommaren när de flesta växterna har blommat över och fröat av sig. Någon gång i augusti månad brukar vara en bra tid. Variera gärna tidpunkten för slåttern, enstaka år kan man slå så tidigt som i mitten av juli. Har man en stor äng kan det vara bra att slå halva ängen tidigt och andra halvan sent, så att insekterna får tillgång till mat hela hösten.

Använd helst lie, knivslättermaskin eller slätterbalk, det vill säga ett skärande redskap. Du kan också använda röjsåg eller trimmer med välslipad gräsklinga. Vi rekommenderar

att inte använda nylonsnöre (trimmerhuvud)! En liten äng kan klippas med vanlig, välslipad gräsklippare med gräsuppsamlare och på hög klipphöjd, men det är inte idealiskt. Det finns en risk att känsliga örter skadas.

Slå gräset på ett par centimeters höjd. Låt gärna klipplet ligga kvar några dagar för att fröa av sig. Sedan måste det tas bort för att inte kväva växterna. Klippet kan komposter-
as eller bli djurfoder.

Ängen ska absolut inte gödslas. Gödsling gynnar gräs och kraftigväxande ogräs. I ängen måste de hållas tillbaka för att ängsväxterna ska få chans att utvecklas.

En äng tål inte samma slitage som en gräsmatta, men klipp gärna upp gångstigar i ängen. Det ser inbjudande ut och ger möjlighet att komma nära både ängsväxter och allt annat liv i ängen.

Läs mer om skötsel av ängar på vår hemsida,
www.pratensis.se

1. Slätter med lie
2. Slätter med slätterbalk
3. Slätter med trimmer med gräskniv
4. Kombinera ängen med klippta gångar
5. En liten äng i en trädgård

Sortiment plantor

Akleja, *Aquilegia vulgaris*
 Axveronika, *Veronica spicata*
 Backnejlika, *Dianthus deltoides*
 Backsippa, *Pulsatilla vulgaris*
 Backtimjan, *Thymus serpyllum*
 Blodnäva, *Geranium sanguineum*
 Blodrot, *Potentilla erecta*
 Borsttistel, *Cirsium helenoides* (brudborste)
 Brudbröd, *Filipendula vulgaris*
 Cikoria, *Cichorium intybus*
 Darrgräs, *Briza media*
 Fackelblomster, *Lythrum salicaria*
 Fältvädd, *Scabiosa columbaria*
 Gul svärdsliilja, *Iris pseudacorus*
 Gullris, *Solidago virgaurea*
 Gullviva, *Primula veris*
 Gulmåra, *Galium verum*
 Göckblomster, *Lychnis flos-cuculi*
 Humleblomster, *Geum rivale*
 Jungfrulin, *Polygala vulgaris*
 Kabbleka, *Caltha palustris*
 Kattfot, *Antennaria dioica*
 Kungsmymta, *Origanum vulgare*
 Käringtand, *Lotus corniculatus*
 Liten blåklocka, *Campanula rotundifolia*
 Lungört, *Pulmonaria obscura*
 Mandelblomma, *Saxifraga granulata*
 Midsommarblomster, *Geranium sylvaticum*
 Prästkrage, *Leucanthemum vulgare*
 Rödblåra, *Silene dioica*
 Rödklint, *Centaurea jacea*
 Skogsförgätmigej, *Myosotis sylvatica*
 Slättergubbe, *Arnica montana*
 Smultron, *Fragaria vesca*
 Smörboll, *Trollius europaeus*
 Solvända, *Helianthemum nummularium*
 Sommarfibbla, *Leontodon hispidus*
 Stor blåklocka, *Campanula persicifolia*
 Strandtrift, *Armeria maritima*
 Styvmorsviol, *Viola tricolor*
 Svinrot, *Scorzonera humilis*
 Tjärblomster, *Viscaria vulgaris*
 Väddklint, *Centaurea scabiosa*
 Åkervädd, *Knautia arvensis*
 Äkta johannesört, *Hypericum perforatum*
 Ängsbräsma, *Cardamine pratensis*
 Ängsklocka, *Campanula patula*
 Ängsviol, *Viola canina*
 Ängsvädd, *Succisa pratensis*

Samtliga arter är odlade i Sverige från frön som är vildinsamlade inom landet. Fridlysta eller hotade arter kommer från egen odling med växter som härstammar från vildinsamlade fröer men som inte längre förnyas. Ängsplantorna blommar vanligen redan första året och bidrar därmed till ny fröspridning på hösten.

Vi levererar väl genomrotade pluggplantor utan kruka, förpackade i plastpåsar i kartong. Leverans sker från mitten av mars till slutet av oktober och sker per post. Minsta antal är 5 plantor per leverans. Arterna kan blandas.

Flera arter tillkommer under säsongen, se hemsidan för aktuell lista. På www.pratensis.se finns också bilder på alla arter i blom samt uppgifter om höjd, blomningstid m m.

Växtförslag

Torräng:

backnejlika, backsippa, backtimjan, gullris, gulmåra, kattfot, käringtand, liten blåklocka, mandelblomma, prästkrage, rödklint, solvända, strandtrift, styvmorsviol, tjärblomster, åkervädd, äkta johannesört, ängsviol.

Torräng, kalkrik jord:

axveronika, blodnäva, brudbröd, cikoria, fältvädd, gullviva, kungsmymta, väddklint.

Normaläng ("normalfuktig" jord):

akleja, brudbröd, gullviva, gulmåra, humleblomster, jungfrulin, lungört, midsommarblomster, prästkrage, rödblåra, rödklint, slättergubbe, stor blåklocka, åkervädd, ängsvädd.

Fuktäng (blöt jord hela året):

borsttistel, fackelblomster, gul svärdsliilja, göckblomster, humleblomster, kabbleka, midsommarblomster, smörboll, ängsbräsma, ängsvädd.

Fjärilsväxter:

backnejlika, fackelblomster, fältvädd, gullris, gullviva, gulmåra, göckblomster, jungfrulin, kattfot, kungsmymta, rödblåra, rödklint, solvända, tjärblomster, väddklint, åkervädd, ängsbräsma, ängsviol, ängsvädd.

Humle- och biväxter:

akleja, axveronika, backsippa, backtimjan, borsttistel, fackelblomster, fältvädd, gullviva, gulmåra, humleblomster, kungsmynta, liten blåklocka, luktviol, prästkrage, rödblåra, rödklint, skogsförgätmigej, stor blåklocka, strandtrift, våddklint, åkervädd, äkta johannesört, ängsvädd.

Sortiment fröer

Pratensis ängsfröblandningar består av vilda, fleråriga örter och gräs i sammansättningar som motsvarar svenska förhållanden. Örterna och ängsgräsen börjar normalt blomma andra året efter sådd. För att ängen ska blomma redan första året har vi tillsatt blomsteråkerfrö, med de vackra ettåriga arterna blåklint, vallmo och klätt. Fuktängsblandningen och fjällängsblandningen saknar dock dessa arter. Om du inte vill ha ettåriga arter i din blandning är det bara att säga till vid beställningen, så får du förstås utan. Normalt räcker 30-35 g frö till 10 kvadratmeter äng.

Har du egna önskemål på fröblandningar ordnar vi gärna det i mån av frötillgång!

Besök vår hemsida www.pratensis.se för ytterligare information. Där hittar du bland annat specificerat vilka arter som ingår i fröblandningarna.

101 Normaläng

- för torr till normalfuktig jord (exempelvis lera)

102 Fuktäng

- för fuktig till blöt jord, t.ex. stränder

103 Torräng kalkrik

- för torr kalkrik jord (pH över 7)

104 Torräng kalkfattig

- för torr kalkfattig jord (pH under 6)

109 Norrland

- för torr till normalfuktig jord i norra Sverige

111 Blomsteråkerfrö

- ettåriga åkerväxter (utan gräs)

113 Skuggäng

- för normalfuktig jord på skuggig plats

115 Torr havsstrandäng

- för torr strandäng vid havet

117 Fjälläng

- för normalfuktig jord i fjällen

118 Fjärilsblandning

- för torr till normalfuktig jord på solig plats

119 Humleblandning

- för torr till normalfuktig jord på solig plats

120 Ängsblandning utan gräs,

ett- och fleråriga arter - för torr till normalfuktig jord

Beställ så här!

Ring, skicka e-post eller brev med din beställning. Fröer och plantor skickas med posten. Fröer skickas året runt, plantorna levereras från mitten av mars till oktober. För prisuppgifter se vår hemsida www.pratensis.se eller kontakta oss per telefon eller e-post.

Pratensis AB

Opparyd Råsgård
342 53 Lönashult

Telefon: 0470-75 10 25

Mobil: 070-603 60 25

e-post: info@pratensis.se

Web: www.pratensis.se

Pratensis AB

Opparyd Råsgård
342 53 Lönashult

Telefon: 0470-75 10 25
Mobil: 070-603 60 25

e-post: info@pratensis.se
Web: www.pratensis.se

